

متدولوژی گستره‌شناسی دین با نگاه جامع و حقیقت‌محور به دین تعریف می‌شود

در مواجهه فلسفی و حقیقت‌محور با دین، پس از شناسایی حقانیت دین و دین حق، می‌توانیم با نگاهی ترکیبی و جامع به دین، بسیاری از حقایق آن را متوجه شویم و در همین سیر متدولوژی گستره‌شناسی دین با نگاه جامع و حقیقت‌محور به دین تعریف می‌شود.

عضو هیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی:

متدولوژی گستره‌شناسی دین با نگاه جامع و حقیقت‌محور به دین تعریف می‌شود در مواجهه فلسفی و حقیقت‌محور با دین، پس از شناسایی حقانیت دین و دین حق، می‌توانیم با نگاهی ترکیبی و جامع به دین، بسیاری از حقایق آن را متوجه شویم و در همین سیر متدولوژی گستره‌شناسی دین با نگاه جامع و حقیقت‌محور به دین تعریف می‌شود.

حجت‌الاسلام و المسلمین حمیدرضا شاکرین، عضو هیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، در گفت‌وگو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا)، با اشاره به جامعیت دین اسلام و ورود آن به همه حوزه‌های حیات بشر، گفت: دین اسلام در همه حوزه‌ها بایدها و نبایدهایی را مطرح می‌کند، اما نحوه حضور آن در همه حوزه‌ها یکسان نیست و در برخی از عرصه‌ها نیز ورود محدودی داشته است و عمده مسائل را به عهده علوم بشری گذاشته است.

شاکرین با اشاره به رواج برخی رویکردهای متناسب با اندیشه غربی در بررسی دین و گستره آن، عنوان کرد: نگاه‌های کارکردی و منشأشناختی یا علی که مطابق با اندیشه غربی ایجاد شده و گاه در بررسی‌های دین‌شناسانه حاکم است، هر چند در جای خود لازم و ضروری است، اما در صورت غفلت ممکن است به خطاهایی جدی در بحث از دین و گستره آن منجر شود.

نگاه مبنایی و درست در شناخت دین و گستره آن، براساس توجه به حقانیت مطرح در دین، صورت می‌بندد و اندیشمندان اسلامی، به طور اصولی، بعد از اثبات اصل حقانیت دین به بحث گستره دین وارد می‌شوند

باید کارکردشناسی دین داشته باشیم و نه نگاه کارکردی به دین

وی با اشاره به ویلیام جیمز که از فیلسوفان پراگماتیست است، گفت: جیمز از جمله فیلسوفانی است که در جهان معاصر، نقش بسیار ویژه و مثبتی برای دین قائل است و براساس رویکرد پراگماتیستی و کارکردی خود به تحلیل و بررسی جوانب مختلفی از دین پرداخته است، اما با توجه به نقص این رویکرد در بررسی دین، رویکرد جیمز و امثال او به یک روانشناسی‌گرایی منجر می‌شود که در بررسی خود از دین، خدایی روانشناختی و نه فلسفی را مورد توجه قرار می‌دهد.

عضو هیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی با هشدار نسبت به خطرناک بودن موضع این رویکردها در نسبت با مسئله اصلی دین، یعنی خدا، خاطرنشان کرد: بر مبنای نگاه روانشناختی و اساساً بر مبنای هر گونه نگاه کارکردی، اصلاً معلوم نیست که خدایی وجود دارد یا نه و نیازی به اثبات وجود خدا در خارج نیست. آن چه مورد توجه قرار می‌گیرد، فوائد باور به موجودی به نام خداست.

شاکرین با اشاره به این که این نگاه به دین، در تشریح فواید و آثار مثبت آن بسیار موفق بوده است، گفت: نگاه کارکردی در صورتی که به یک نگاه انحصاری در دین‌شناسی بدل شود و یا این که متدولوژی دین‌شناسی و تعیین گستره دین بر اساس این نگاه استوار شود، آثار منفی برای دین و دینداران به همراه خواهد داشت. در واقع ما باید کارکردشناسی دین داشته باشیم، نه نگاه کارکردی به دین.

نگاه کارکردی در صورتی که به یک نگاه انحصاری در دین‌شناسی بدل شود و یا این که متدولوژی دین‌شناسی و تعیین گستره دین بر اساس این نگاه استوار شود، آثار منفی برای دین و دینداران به همراه خواهد داشت

این مدرس حوزه و دانشگاه با بیان این که نگاه عالمان به دین در طول تاریخ، نگاه حقیقت‌محور بوده است، اظهار کرد: نگاه مبنایی و درست در شناخت دین و گستره آن، براساس توجه به حقانیت مطرح در دین، صورت می‌بندد و اندیشمندان اسلامی، به طور اصولی، بعد از اثبات اصل حقانیت دین به بحث گستره دین وارد می‌شوند. در این روش بحث گستره دین همواره پس از پذیرش اصل دین، به عنوان هدایتگر بشر مطرح می‌شود و با نگاهی درون‌دینی و با منطق و معیار خاص خود پی گرفته می‌شود.

وی افزود: البته می‌توان نگاهی برون‌دینی نیز به بحث گستره دین داشت، اما چنین نگاهی جامع نیست و همچنان که اشاره شد، نگاه برون‌دینی، در بسیاری از موارد رهن می‌شود. اما بنا بر آن چه که در سنت کلام اسلامی جریان داشته و همواره بحث از گستره دین پس از بحث حقانیت مطرح شده است، آسیب‌هایی از این سنخ متوجه دین‌شناسی نخواهد بود و تنها ممکن است که جامعیت نگاه به دین، مورد غفلت واقع شود.

عضو هیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی با اشاره به این که توجه به حقیقت دین سیر مواجهه ما را با آن تعیین می‌کند، بیان کرد: در این مسیر اگر ما با نگاهی فلسفی و حقیقت‌مدارانه با دین مواجه شویم، پس از شناسایی حقانیت دین و دین حق، می‌توانیم با نگاهی ترکیبی و جامع به دین بسیاری از حقایق دین را متوجه شویم و در همین سیر متدولوژی گستره‌شناسی دین با نگاه جامع و حقیقت‌محور به دین تعریف می‌شود.